

## צוות ההיגוי: "השימוש בנפט מהווה בסיס למימון תנועות עוינות לישראל"

19.9.2010 | 06:57 **אבי בר-אלי**

<< "השימוש הנרחב בנפט, מחירו הגבוה, והפקתו בידי מדינות שחלקן אינן יציבות פוליטית ובעלות אינטרסים מנוגדים לישראל ולמערב, מהווה למעשה את הבסיס למימון של תנועות ופעולות עוינות לישראל" - כך נכתב בדו"ח שהכין צוות ההיגוי ליישום החלטת הממשלה לצמצום התלות בנפט, בראשות יו"ר המועצה הלאומית לכלכלה, יוג'ין קנדל.

בדו"ח נטען כי לתלות העולמית בנפט יש השלכות ביטחוניות-מדיניות, כלכליות וסביבתיות קשות - בעוד שפיתוח תחליפי נפט צפוי להקטין את הביקוש לנפט ובכך להביא לייצוב מחירו ולביזור מקורות האנרגיה והתלות במדינות יצרניות הנפט (שברובן משטר שאינו דמוקרטי). "התשלום העצום ליצואניות הנפט הינו למעשה העברת עושר מסיבית מהעולם המפותח והמתפתח למספר קטן של מדינות שכלכלתן מבוססת כמעט באופן בלעדי על יצוא נפט", נכתב בדו"ח.

הנפט הוא מקור האנרגיה העיקרי בעולם - ומספק כ-34% מהביקוש העולמי לאנרגיה. גידול האוכלוסייה, הצמיחה המואצת באסיה, תהליכי עיור וחזיקוק מגזר התעשייה והשירותים על חשבון החקלאות יביאו להאמרת התלות בנפט גם בעשורים הבאים - בשעה שלא ברור בעוד אם היצע עתודות הנפט יוכל לספק צורך זה. משרד האנרגיה האמריקאי צופה כי עד 2030 יגדל הביקוש לנפט ב-25% - ותרחיש הייחוס במשרד צופה כי מחירה של חבית נפט יאמיר עד אז ל-130 דולר. כבר כיום מתאפיין מחיר הנפט בתנודתיות רבה, שלעתים משליכה ישירות על חוסן של כלכלות.

עם זאת, צוות ההיגוי התמקד רק בתחום תחליפי הנפט לתחבורה - המהווה כיום 61% מהשימוש העולמי בנפט, ומצוי במגמת עלייה. זאת, לעומת שיעור השימוש בנפט לתעשייה (25%), להפקת חום (10%) ולייצור חשמל (5%). ענף התחבורה מתאפיין בביקוש קשיח יחסית לנפט, מאחר שמרבית כלי הרכב המבוססים על תזקי הנפט משמשים לתקופות ארוכות יחסית (יותר מ-15 שנה). כמו כן, עליית מחיר הנפט יכולה לצמצם את כמות הנסיעות באופן מוגבל בלבד - בהיעדר תחליפים. זאת, בין היתר, מאחר שתעשיית הרכב היא שמרבית ומבזרזת מאוד - וכן מאחר שהשימוש בתחליפי נפט גורר השקעה יקרה בתשתיות חדשות.

נוסף על כך, ההשקעה העולמית במו"פ בתחום התחבורה התאפיינה לא רק בתלות המוכרת במחיר הנפט - אלא הוגבלה בנוסף גם בשל הצורך בהשקעה ניכרת יחסית בסיכון גבוה, בשל מורכבות שוק התחבורה, המתאפיין ברגולציה גבוהה ובייזור, וכן בגלל בעלי אינטרסים שתחליפי הנפט מאיימים עליהם.

לדעת הצוות, דווקא לישראל יש כמה יתרונות ייחודיים העשויים להפוך אותה למרכז מו"פ עולמי בתחום ולשחקן חשוב ומשפיע בהתפתחות ובהטמעה העולמית של תחליפי נפט בתחבורה: אינטרס מדיני חזק, ההזדמנות ליהפך למרכז העולמי הראשון בתחום, הובלת העולמית של ישראל ביכולות המו"פ והחדשנות התעשייתיות, והיכולות הגבוהות שגילתה בתחומים קרובים לתעשייה (חקלאות, אנרגיה ותחבורה).

מסקר שביצע הצוות עלה כי בישראל מתבצעים 50 פרויקטי מחקר העוסקים בתחליפי נפט לתחבורה, וכן כי יש בה 59 יוזמות עסקיות שקשורות לתחום, מהן 34 בתחום הדלקים החלופיים, 13 בפיתוחי מערכות הנעה ושבע בתחום הרכיבים לרכב חשמלי.